

Land van uitersten

Het omstreden WK voetbal in Qatar is in volle gang. Wat is het eigenlijk voor land? Daisy Mohr, multimediaal correspondent Arabische Wereld voor de NOS, geeft duiding.

TEKST: BRAM DE GRAAF BEELD: NOS/STEFAN HEIJENDAEL, SHUTTERSTOCK, INGOLF SMEDICUS

Qatar in feiten en cijfers

Inwoners: 3 miljoen (waarvan 300.000 Qatari).

Hoofdstad: Doha.

Taal: Arabisch.

Munt: Rial (3,65 rial = 1 euro)

Staatsvorm: Absolute monarchie. Al sinds 1825 levert de Thani-familie de emir.

Religie: Islam is staatsgodsdienst.

Klimaat: Woestijnklimaat.

Gemiddelde jaartemperatuur is 32 graden, jaarlijks valt ongeveer 35 millimeter regen.

Twintig jaar woont en werkt Daisy Mohr nu als correspondent in het Midden-Oosten. Ze versloeg er onder meer de invasie in Irak, de Arabische lente en de strijd in Syrië en Jemen. Nu is ze een maand lang in de weer met reportages over het WK voetbal in Qatar. Ze is er al zo'n zeven keer geweest, vertelt ze vlak voor het WK start aan de telefoon vanuit haar standplaats Beiroet. "Het eerste dat je opvalt bij aankomst zijn de hitte en de skyline met hoge, moderne gebouwen."

Een eeuw geleden woonden er op dit schiereilandje in de Perzische Golf nog geen tienduizend mensen op een zandvlakte ter grootte van België. Het waren voornamelijk woestijnnomaden en parelvisser. Tot er olie werd gevonden. In 1949 begon Qatar met de export daarvan; momenteel is het een van de rijkste landen ter wereld. Tegenwoordig wonen er bijna drie miljoen mensen, waaronder zo'n 300.000 Qatari. "Ze worden in een gouden wieg geboren, maar zijn erg ondernemend. Veel jongeren studeren aan gerenommeerde buitenlandse universiteiten. Het land maakt een enorme ontwikkeling door. Dat trekt arbeidsmigranten voor bouwprojecten aan, maar ook veel Europeanen, Arabieren en Zuid- en Noord-Amerikanen. Die hebben er goedbetaalde banen, bijvoorbeeld als consultant."

Op diplomatiek niveau vaart Qatar een eigen koers. Goede banden met Iran leidden in 2017 tot een boycot van omliggende staten. "Qatar heeft topdiplomaten. Omdat het land zo klein is, zijn die heel pragmatisch en kiezen ze vrijwel nooit één kamp in een conflict. Ze onderhouden goede banden met de taliban in Afghanistan, maar tegelijkertijd hielpen ze bij de evacuatie van oppositieleiden toen de taliban vorig jaar de macht overnamen. Amerika had Qatar toen echt nodig."

Toneelstukje

Het WK voetbal is niet het eerste grote sportevenement dat Qatar organiseert. Zo werden de wereldkampioenschappen handbal (2015), wielrennen (2016) en turnen (2018) er al gehouden. Vanaf 2023 zal het Formule 1-circus er voor tien jaar neerstrijken. "Met sport zetten de Qatari zichzelf op de kaart, kosten nog moeite worden gespaard. Ze willen gastvrij overkomen."

De vraag is in hoeverre die gastvrijheid ook geldt voor journalisten. "Op eerdere reportagereizen kon ik gewoon mensen aanspreken op straat. Voor sommige locaties, zoals universiteiten, heb je toestem-

ming nodig, maar dat geldt voor de meeste landen in deze regio. Qatar is zeker niet het moeilijkst om in te werken. Er komen straks duizenden journalisten uit heel de wereld. Die kunnen ze niet allemaal beperken."

Vorig jaar maakte Mohr voor de NOS een item over de uitbuiting van arbeidsmigranten. "Onder begeleiding ging ik naar een bouwplaats waar drie geselecteerde arbeidsmigranten mooie verhalen vertelden. Ze waren heel blij, zeiden ze. Het voelde als een toneelstuk en ik heb de begeleidingscommissie daarop aangesproken. Ze gaven toe dat dit een modelkamp was. Ik diende een verzoek voor een andere locatie in, maar dat regelen lukte niet meer."

Wakker geschud

De behandeling van arbeidsmigranten is in veel Arabische landen hetzelfde. "Qatar staat nu in de spotlights, dat beseffen ze. Ze beweren hun best te hebben gedaan om veranderingen door te voeren, kwamen met een lijst van verbeteringen. Ik was te kort in het land om ze allemaal verifiëren, maar alle aandacht heeft ze ongetwijfeld wakker geschud. Ze willen meer internationale sportevenementen organiseren, dus zullen ze wel moeten. Anders blijft dit z achtervolgen."

Het zijn wel voornamelijk westerse landen die aandacht hebben voor het probleem, constateerde ze toen ze vorig jaar in Qatar was. "Collega's uit Azië en Zuid-Amerika begonnen er niet over. Door de oorlog in Oekraïne is er echter een heel nieuwe situatie ontstaan. Qatar heeft grote voorraden vloeibaar gas, dat nu erg gewild is. Wie heeft er dan meer last van als de Nederlandse regering dit WK boycot en kritiek blijft uiten? Zij of wij?"

De 'gewone' Qatari begrijpen alle ophef niet: zij verheugen zich op de komst van voetbalsterren als Messi, Neymar en Ronaldo. Mohr is benieuwd hoe ze zullen reageren als straks bonte hordes drinkende voetbalfans uit Europa en Zuid-Amerika de straten van Doha overspoelen. "Het zal een cultuurclash veroorzaken, want dit kennen ze niet. Het is mijn taak om reportages buiten de stadions te maken. Wel jammer, want ik ben een groot voetbalfan en zal vermoedelijk weinig wedstrijden kunnen zien."

